

מה מסתתר מאחורי התוכנית להקמת מרכז להסברה בפיקוחו של טדי קולק? במקום חדשות - תעמולה

קולק
שלטון עקיף

ההסברה וההדרכה שיוקם מאוחר יותר, כאשר דעת הציבור והקונצרטור המפלגתית יהיו נוחות יותר.

● ניטול השפעתם של אנשי מפא"י אחרים, ובעיקר אנשי הגוש הערביים את קולק ושותפיו, בכל הנוגע לשירותי תעמולה אלה.

העובדה שאבא אבן, המכונה עלידי הצעירים בבזו "הדוד העשיר מאמריקה", זכה לפתע מן ההפסקה של התפטרות ארן, קיבל לידייו את משרד החינוך, לא הפריעה לקולק. הוא ידע שאבן, שזה עתה חזר ארצה, לא יסתכן בשלב זה במלחמות פרסטיז'יות, ייתר, בלי ברירה, על מינהל ההסברה שייקרא מגוף משרדו החדש.

מנהל משרד ראש-הממשלה ניצל במאמציו את העובדה שמינהל ההסברה היה, במקור, אגף משרד ראש הממשלה — בטרם הפך השר בלי תיק ארן לשר החינוך ארן. הוא תבע כלשונו של כהנא "כך, מוציאה לפועל של התוכנית, "החזרת המצב לקדמותו" — היינו, סיפוח המינהל לאחוזתו של קולק.

אחוזתו זו תגדל עד מאוד: כי מלבד מינהל ההסברה, יפעלו במסגרת מרכז ההסברה החדש שירותי השידור, ליישם העתונות הממשלתית, ואולי — אם יתחר על עמדה זו שר הפנים, מרצון או בכוח משבר קואליציוני — המועצה לביקורת מחנות וסרטים המורחבת.

כי לשי השמועה, תיכלל בקרוב ביקורת סרטים לפני פירסומם ואיסור מכירתם לאחר ההוצאה לאור, בתחום עיסוקיה של מועצה מצנורת זו.

דיקטטורה מינהלית

ידי מרכז ההסברה שיוקם ייתנה איפא, סמכר יות דיקטטוריות בעלות היקף דמיוני וטוטאליטארי במלוא מובן המושג.

אבן

ספינה בבי קברניט

● הוא יטול על ההכרעה בעליפה (ראיו והסברה ממלכתית) ובכתב (לישכת העתונות).

● הוא יקבע מה יוגד לציבור, מתי ואיך.

● הוא יקבע מה שאסור לפרסם בעתונות (עלידי כינוס עורכי העתונות היומית, העיתוניים) ומה שאסור להדפיס בצורת קונטרס או ספר; מה שאסור להציג על במה ומה שאסור לראות על הבד.

● המינהל על זרוע רבת-עוצמה זו יהיה פקיד בכיר מינהלי, ממונה. כמרכז ראשון נבחר צבי זינדר.

● זינדר, אישיות חזרת וחסרת כוח-השפעה, לא נבחר במקרה. כחנתם של קולק ועוזריו היתה ברורה: לשלוט בעקיפין על מיכלול התעמולה, מבלי ששמו של מנהל משרד ראש-הממשלה יהיה קשור בצורה הדוקה מדי במיכלול זה.

● טדי קולק לוטש עיניים למישרת שר-התעמולה, למקומו של גבלס ישראלי שיכחן את גורלה של ישראל הגולה. אולם הוא יודע שלו היה קם כיום משרד תעמולה מעין זה, היו נחפזים אנשי הגוש, ובראשם זלמן ארן, למלא את כיסא השר באחד מאנשי-אימונו, הזקנים. לכן מסתפק הוא במשיכת-החוסים, בהקמתה של זרוע ביורוקרטית מינהלית גרידא — בעלת כוח עצום והשפעה שלא תתואר.

● אך מגמתו האמיתית, כמגמתם של אנשי הסיעה המתנגדת לו במפא"י, איננה: להחניק את חופש הביטוי, לכונן שלטון מוחלט בשטח היישוב והמחשבה, להשתיק את ולתמיד את הקולות העצמאיים המהדהים עדיין בארץ.

מרד המינהליים

יכשוד אחד בלבד עומד עדיין בדרכו של קולק: מלחמת המאסף המנוהלת נגדו עלידי חלק מהתפקידות

יירושלים נרקמת מזימה. אם ינתן לקושרים להוציא את תוכניתם אל הפועל, תיסגר סופית טבעת-החנק המוגעת מן האזרח קבלת אינפורמציה חופשית ובולת משוחזרת.

קבוצת עסקנים מיפלגתיים ופקידים בכירים עסקה ה' שבוע בניהול משאומתן בינמשרדי, בחודרי-הדרים, העתו' נאים שביקשו לדעת פרטים, נענו ריקם. האיש שעמד במרכז הדיונים, צבי זינדר, מנהל שירותי השידור לשעבר שנתמנה לתפקיד אחראי במשרד ראש הממשלה, כדברי ההודעה הרשמית, סירב אף הוא לדבר.

לו היה נענה לבקשת העתונות, לא היה יכול לספר הרבה. כי אחרים קבעו את גורלו.

מטרת השיחות: הקמתו של מרכז מאוחד להסברה, שירכו בידיו שליטה על כל אמצעי-הקשר והתעמולה ה' רשמיים, יכחן ביטול מאכסמיאלית את מה שהציבור רשאי לדעת וצריך לחשוב.

★ ★ ★

ספינה לרא קברניט

מקורה של הקנוניה במזמה של אחת הדמויות האפוליות יותר של קבוצת העסקנים המינהליים החולשים על צמתות-העצבים של השלטון בישראל, נהנים מתמיכתו של דוד בן-גוריון: כהנא "כך, המכהן עתה כמוכיר הממשלה וכמוכיר המינהל של טדי קולק.

● כך, יליד גרמניה, ידע מנסיון ארץ מוצאו מה רב ערכה של תעמולה מרוכזת. הוא הגה את רעיון הקמתו של משרד ממשלתי נוסף, מיניסטרויון של תעמולה, שיכחן את דעת הציבור, ימנע גילוי הקרעים והניגודים הפנימיים בתוך צמרת השלטון, כמו הקרב על מפא"י שפרץ לאחר רונה החוצה (ראה במדינה).

תוכניתו של מוכיר הממשלה, האוהב להעמיד פני פקיד המוציא אל הפועל פקודות בלבד, טוען שאינו רשאי ואינו מעוניין לזנוח פעולה מדינית, נתקלה בקשיים מסויימים. כי בישראל מהנה כל עמדת-כוח וכל מישרה חשובה אחוזה פאדלית בפני עצמה, עליה צריך לשים מצור כאשר חפצים לשנות את מהותה.

● כך, למשל, שעה ששר החינוך והתרבות לשעבר, ח"כ זלמן ארן, עבר לכהן בתפקידו החדש מתפקידו הקודם כשר בלי תיק, נטל עמו את אחוזתו הפאדלית הפרטית: מינהל ההסברה, כלי התעמולה חשוב, המחזיר את דבר מפא"י, בדרך עקיפה, בין עולים חדשים ומעל לבמות הסברה ממלכתיות כביכול.

● צעירי המיקצועיים של בן-גוריון, ובייחוד טדי קולק, מנהל כללי של משרד ראש-הממשלה, לטשו מזמן עין אל מיבצרו הפרטי של ארן. הם ידעו את ערכו. לכן, עת התפטר שר החינוך והתרבות עקב סיכסוך בין הסתדרות המורים למורים התכוננים, ניצל טדי קולק מיד את הפריצה שנוצרה. הספינה היתה ללא קברניט. שודדיהם יכלו לפרוק מעליה את המיטען שנראה להם כבעל ערך רב ביותר.

★ ★ ★

כ"ץ: "החזרת המצב לקדמותו"

קולק ושותפיו ניגשו למלאכה בשיטתיות, ככונה להרוג מספר ציפורים ביריית אבן אחת. מטרותיהם: ● השתלטות על מינהל ההסברה יקרה-ערך, העברתו לרשות משרד ראש-הממשלה, משרד שישאר ללא ספק זמן רב בידיו אנשי הקבוצה.

● הדחתו של צבי זינדר, ראש שירותי השידור חסרי היעילות, אשר אין לפסור ללא גינוני-כבוד, אך העומד בדרכו של חנוך גיבתון, סגנו לשעבר, והאיש החזק בראיו הישראלי.

● הנחת היסודות הארגוניים והתעמולתיים לבניין משרד

זינדר
חלון ראווה

הבכירה — הן במשרד החינוך והתרבות והן במשרד ראש-הממשלה עצמו.

● טענות אנשי החינוך פשוטות. אמר השבוע דובר משרד החינוך והתרבות, אורי ארן: "משרדנו טוען שמקומו של מינהל ההסברה — בקרב משרד החינוך, וזאת, קודם כל, משום שמינהל ההסברה הינו הזרוע המבצעת של המועצה החדשה לתרבות ואמנות. "מועצה זו, הנהנית מתקציב של כרבע מיליון לירות, פועלת בשטחים רבים כגון מוסיקה, אמנות, סיפורות, תר' גום, וכו'. גם בחינוך. אך ללא זרוע מבצעת היא משולה למהנדס הנוקב לעזרתו של קבלן."

● מלבד זאת, פועלות במשרד החינוך שתי מחלקות להד' רכה: המחלקה להנחלת הלשון והמחלקה לחינוך מבוגרים. ללא עזרת שירותי הביצוע הכלולים במינהל ההסברה, מסתברת פעולתן והופכת לבלתי-יעילה.

● המצב הזה יביא לכך ששר החינוך יצטרך לפנות לראש אגף במשרד ראש הממשלה, לממונה על מרכז ההסברה, ולבקש ממנו רשות להסתייע בשירות מרכז זה. כל אימת שיהיה זקוק לפעולה נמרצת, הסביר דובר משרד החינוך. נימוקיו של חלק מן הפקידות הבכירה במשרד ראש-הממשלה, מסובכים יותר. עליאף גילה הצער של הביורוקר ראטיה הישראלית, הפך המנגנון הממשלתי, בשנות קיומו המועטות, לשמרני עד מאוד.

● שאיפה אחת ועיקרית לכל ראש אגף, מנהל מדור או פקיד ממונה על מחלקה: לשמור על הקיים. להבדיל את חבר עובדיו, לא לאפשר ריאורגאניזציה.

● גיר שו של זינדר בביוש-פנים פגע בציפור-הנפש של פקידות זו. במסיבת-הפרדה מיוחדת, נעדר חלק ניכר מן העובדים לאות מחאה. בלטה בהיעדרה שורה של עסקני מפא"י פעילים, אנשי החוגים האקדמאיים של המסלוגה, שנפ' געו אישית.

● אמר אחד מהם, השבוע: "כתבו שזינדר עוזב למלא תפקיד מסויים במשרד ראש-הממשלה. איזה תפקיד? שמש? שיעור?"

● אחר מעיבדי קול ישראל הבכירים טען: "עכשיו יהיה רע גם לנו וגם לאנשי מרכז ההסברה החדש. גיבתון ירכב עלינו וקולק — עליהם."

● תוצאתה של מלחמת-המאסף של פקידות בכירה זו: עליאף העובדה שצבי זינדר, בעל התפקיד המסויים, קיבל חדר ומזכירה חדשים, אין הוא ממונה עדיין, רשמית, על ניהול מינהל ההסברה הישן או מרכז ההסברה החדש.

● משרד החינוך אינו מודה, רשמית, בהעברת המינהל. מוכיר הממשלה, כהנא "כך, מדבר רבות ובשמחה על "המרכז להסברה המקם", אך אינו מגדיר איך ומתי.

● וצבי זינדר, חלון הראווה החדש של טדי קולק, יושב בבדידות מזהרת במשרדו החדש, ומתחנן בפני נציגי ה' עתונות לא לפרסם דבר וחצי דבר על המרכז החדש, "לבל יסוכל המשאומתן עם משרד החינוך."

● אולם כל אלה אינם אלא הפרעות זמניות עם הסדרת חלוקת השלל יוקם מרכז ההסברה, ולאחריו — אם לא יסוכל הדבר עלידי דעת-הציבור — המיניסטרויון להדרכה והסברה המרכזי.

● אין. שום גורם רציני שיעמוד מנגד, ימנע הקמתו של משרד זה. אבא אבן, האיש היחיד שעשוי היה לשים תריס בפני שאיפות השלטון של קולק בשלב זה, אינו מעז לסכן את שלל החינוך שנפל בחלקו.

● תהליך הלאמת דעת-הציבור הולך ונשלם. הציבור, נושא המזימה עצמה, אינו יודע מתעניין בנעשה מאחורי גבו, באיפסולה של הסדרים מינהליים וחלוקת סמכויות סנימית.